

Kritēriji asistenta pakalpojuma apjoma noteikšanai, to piemērošana

Publicēts: 13.07.2020.

Kritēriji asistenta pakalpojuma apjoma noteikšanai, to piemērošana

No valsts budžeta apmaksāta asistenta pakalpojuma pašvaldībā maksimālais apmērs nedrīkst pārsniegt 40 stundas nedēļā.

Asistenta pakalpojums tiek apmaksāts atbilstoši tā faktiskās izmantošanas apmēram, jo cilvēkam ir vairāk ārpus mājas aktivitāšu, jo asistenta pakalpojuma apjoms ir lielāks.

Kritēriji asistenta pakalpojuma apjoma noteikšanai

MK noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 1.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>Strādā algotu darbu vai veic saimniecisko darbību</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz darbavietu, saimnieciskās darbības veikšanas vietu, ražojumu realizācijas vietu un atpakaļ, bet ne vairāk par 20 stundām nedēļā</i>

Paredz iespēju saņemt asistenta pakalpojumu gan personām ar invaliditāti, kuras strādā algotu darbu, gan personām, kuras pašas veic saimniecisko darbību (sniedzot profesionālus pakalpojumus, ražojot preces, nodarbojas ar tirdzniecību, vai citu saimniecisko darbību). Asistenta pakalpojums darbavietā, saimnieciskās darbības veikšanas vietā un ražojumu realizācijas vietā netiek apmaksāts.

Sociālajiem dienestiem, vērtējot nepieciešamību nokļūt uz darba vietu, saimnieciskās darbības veikšanas vietu, ražojumu realizācijas vietu un atpakaļ, īpaša uzmanība jāpievērš situācijām, ja asistenta pakalpojuma saņēmēja darbs vai saimnieciskā darbība ir saistīta ar pārvietošanos ārpus telpām. Šādos gadījumos, sociālajam dienestam, novērtējot asistenta pakalpojuma saņēmēja vajadzības un sociālās funkcionēšanas spējas, ir jāidentificē atšķirības pārvietošanās vidē (ar ko atšķiras pārvietošanās darba vidē un ceļa posmā no mājām uz darbu) un asistenta pakalpojuma saņēmēja spējās veikt konkrēto ceļa posmu ar asistentu, vai bez asistenta atbalsta.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 2.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>legūst izglītību pamata, vidējās izglītības iestādē, apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi, kvalifikācijas celšanas vai profesionālās pilnveides kursus</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz izglītības iestādi vai iestādi, kurā notiek kursi, un atpakaļ, bet ne vairāk par 20 stundām nedēļā</i>

Personām ar invaliditāti, kuras apgūst izglītību pirmsskolas, pamata un vidējās izglītības iestādēs, tiek nodrošināta iespēja saņemt valsts apmaksātu asistenta pakalpojumu izglītības iestādē, līdz ar to asistenta pakalpojums pašvaldībā šī pasākuma ietvaros tiek nodrošināts lai nokļūtu uz attiecīgo izglītības iestādi un atpakaļ.

Pasākums paredz iespēju apmeklēt ne tikai formālās izglītības iegūšanas iestādes (pirmsskolas, pamatzglītības, vidējās izglītības), bet paredz arī neformālās izglītības apguves iespēju tām personām ar invaliditāti, kuras spēj bez atbalsta apgūt zināšanas profesionālās pilnveides un kvalifikācijas celšanas jomā.

Asistenta pakalpojumu šī pasākuma ietvaros apmaksā tikai, lai nokļūtu uz izglītības iestādi vai iestādi, kurā notiek kursi, un atpakaļ.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 3.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>legūst augstāko izglītību</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz izglītības iestādi un atpakaļ un palīdzētu apgūt izglītības programmu, bet kopumā ne vairāk par 40 stundām nedēļā (pakalpojumu piešķir tikai mācību gada laikā)</i>

Pasākums paredz iespēju visām personām ar invaliditāti, kurām ir izsniegts atzinums par asistenta pakalpojuma nepieciešamību, apgūt augstāko izglītību. Asistenta pakalpojumu var izmantot gan lai nokļūtu augstākās izglītības iestādē, gan atpakaļ, gan izglītības programmas apguvei. Persona ar invaliditāti asistenta pakalpojumu var izmantot studiju vajadzībām, uzturoties augstskolas un koledžas telpās, apmeklējot bibliotēku studiju vajadzībām, mācību prakses laikā, ja attiecīgās izglītības programmas ietvaros mācību gada laikā tiek organizēta mācību prakse, kā arī citām vajadzībām, kas saistītas ar studiju procesu.

Augstskolā vai koledžā studējoša persona ar invaliditāti Invaliditātes likumā noteiktās stundas (40 stundas nedēļā vai 30 stundas nedēļā, ja persona ar I invaliditātes grupu ar redzes traucējumiem saņem pabalstu par asistenta izmantošanu) var izmantot tikai MK noteikumu Nr.942 1.pielikuma 3.punkta ietvaros vai atbilstoši nepieciešamībai izmantot tās vairāku pasākumu ietvaros, nepārsniedzot maksimāli pieļaujamo stundu skaitu – attiecīgi 40 vai 30 stundas nedēļā.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 4.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>Apmeklē dienas aprūpes centru, dienas centru vai citu sociālās aprūpes institūciju vai sociālās rehabilitācijas institūciju</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz attiecīgo institūciju un atpakaļ un saņemtu pakalpojumu, bet ne vairāk par 20 stundām nedēļā. Nepieciešamību apmaksāt laiku dienas aprūpes centra pakalpojuma saņemšanai sociālais dienests izvērtē un nosaka individuāli, ņemot vērā personas vajadzības un pieprasījumu pēc pakalpojuma</i>

Normu piemēro, ja persona apmeklē tos sociālos pakalpojumus, kuri reģistrēti valsts informācijas sistēmā "Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs" (izņemot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas).

Nepieciešamību apmaksāt laiku dienas aprūpes centra pakalpojuma saņemšanai sociālais dienests izvērtē un nosaka individuāli. Vērtējot nepieciešamību apmaksāt laiku pakalpojuma saņemšanai, ņemot vērā pieprasījumu pēc pakalpojuma, sociālajam

dienestam jāņem vērā personai individuāli nepieciešamais asistenta pakalpojuma apjoms arī citiem pasākumiem, tā līdzšinējā izpilde un pakalpojuma saņēmēja individuālās prioritātes. Sociālā dienesta pienākums ir izvērtēt katra konkrētā sociālā pakalpojuma sniedzēja nodrošinātās iespējas sniegt atbalstu pavadīšanai vai asistēšanai pakalpojuma saņemšanas laikā. Ja sociālā pakalpojuma saņemšanai asistenta pakalpojums nav nepieciešams un to nodrošina institūcija, asistenta pakalpojumu pašvaldībā nepiešķir, bet, ja nepieciešamais atbalsts institūcijā netiek nodrošināts, šim mērķim ir iespēja saņemt no valsts budžeta līdzekļiem apmaksātu asistenta pakalpojumu pašvaldībā.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 5.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>Saņem ārstniecības pakalpojumus (atbilstoši ārstējošā ārsta izsniegtam dokumentam, kas apliecina ārstniecības vai medicīniskās rehabilitācijas iestādes apmeklējumu), apmeklē ģimenes ārstu. Apmeklē valsts un pašvaldību iestādes, institūcijas, kurām ir deleģēta valsts un pašvaldību uzdevumu izpilde, finanšu institūcijas, kā arī institūcijas personas interešu aizstāvībai (piemēram, notārs, jurists)</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz attiecīgo institūciju un atpakaļ un uzturēšanos institūcijā pakalpojuma saņemšanas laikā, bet ne vairāk par 20 stundām nedēļā. Nepieciešamību apmaksāt laiku attiecīgās institūcijas pakalpojuma saņemšanai sociālais dienests izvērtē un nosaka individuāli, ņemot vērā personas vajadzības un pieprasījumu pēc pakalpojuma</i>

Normu piemēro visu ārstniecības iestāžu apmeklēšanai. Asistenta pakalpojuma sniegšana tiek pārtraukta uz brīdi, kad asistenta pakalpojuma saņēmējs uzturas stacionārās ārstniecības iestādē (asistenta pakalpojumu par šo periodu sociālais dienests neapmaksā no valsts budžeta līdzekļiem). Sociālajam dienestam ir tiesības prasīt asistenta pakalpojuma saņēmējam uzrādīt dokumentu, kas apliecina ārstniecības vai medicīniskās rehabilitācijas iestādes apmeklējumu (pirms asistenta pakalpojuma uzsākšanas, šādu iespēju paredzot līgumā). Apliecinājuma dokumentus asistenta pakalpojuma saņēmējs uzrāda pēc pakalpojuma izmantošanas atbilstoši kārtībai, par kuru asistenta pakalpojuma saņēmējs un sociālais dienests ir vienojušies pirms pakalpojuma uzsākšanas.

Normu nepiemēro aptieku apmeklējumiem, bet, ja asistenta pakalpojuma saņēmējs pēc ārstniecības pakalpojuma saņemšanas kopā ar asistentu apmeklē aptieku, lai iegādātos nepieciešamos medikamentus, šo laiku ņem vērā, apmaksājot asistenta pakalpojuma sniegšanu.

Normu piemēro to valsts, pašvaldību, finanšu, u.c. institūciju nodrošināto pakalpojumu saņemšanai, kuru sniegšanai attiecīgā institūcija ir izveidota (persona saņem attiecīgās institūcijas pamatpakalpojumu). Piemēram, pasta apmeklējumam normu piemēro, ja asistenta pakalpojuma saņēmējs izmanto pasta sūtījumu pakalpojumus vai finanšu pakalpojumus. Ja persona apmeklē pastu, lai iegādātos preces (laikrakstus, pastkartītes u.c. preces), šo normu nepiemēro.

Normu piemēro arī bankomāta apmeklējumam, jo bankomāta pakalpojumi daļēji nodrošina finanšu institūciju funkcijas. Līdz ar to bankomātu apmeklēšana atbilst šīs normas mērķim – nodrošināt iespēju personām ar invaliditāti veikt nepieciešamos finanšu darījumus.

Asistenta pakalpojumu var apmaksāt arī institūcijas sniegtā pakalpojuma saņemšanas laikā. Ja asistenta pakalpojuma saņēmējam ir nepieciešams asistenta atbalsts pakalpojuma saņemšanas laikā, tad pieprasot asistenta pakalpojumu šī nepieciešamība ir jānorāda iesniegumā. Ja iesniegumā nav norādīts pamatojums attiecīgajai vajadzībai (informācija par nepieciešamību saņemt asistenta atbalstu pakalpojuma saņemšanas laikā, prognozējamais atbalsta saturs un ilgums), tad asistenta pakalpojumu institūcijas sniegtā pakalpojuma saņemšanas laikā sociālais dienests apmaksā vienu stundu, atbilstoši pakalpojuma uzskaites lapā norādītajai informācijai par sniegtā pakalpojuma ilgumu. Ja asistenta pakalpojuma uzskaites lapā persona ir norādījusi objektīvu pamatojumu (īpašas neprognozētas situācijas) asistenta pakalpojuma sniegšanai institūcijas pakalpojuma saņemšanas laikā kā pārsniedz vienu

stundu, tad sociālais dienests apmaksā faktiski sniegto pakalpojuma stundu skaitu (nepārsniedzot piešķirto stundu skaitu šim mērķim). Ja iesniegumā ir norādīts objektīvs pamatojums par nepieciešamību izmantot asistenta pakalpojumu ilgāk par vienu stundu, tad sociālais dienests konkrēto institūcijas sniegtā pakalpojuma laiku apmaksā atbilstoši nepieciešamībai.

Nepieciešamību apmaksāt asistenta pakalpojuma sniegšanas vai uzturēšanās laiku institūcijā un konkrētu asistenta pakalpojuma apjomu katrā gadījumā nosaka individuāli. Sociālajam dienestam, vērtējot nepieciešamību apmaksāt laiku pakalpojuma saņemšanai, jāņem vērā individuāli nepieciešamais pieprasījums pēc asistenta pakalpojuma, nepieciešamais pakalpojuma apjoms citiem pasākumiem, tā līdzšinējā izpilde un pakalpojuma saņēmēja individuālās prioritātes.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 6.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>Iesaistās dažādos sociālajos pasākumos (darbs biedrībā vai nodibinājumā, brīvprātīgā darbs, nodarbošanās ar sportu, piedalīšanās pašdarbības kolektīvos, bērniem mūzikas, mākslas un sporta skolu apmeklējumi, ārpusskolas pasākumi un cita interešu izglītība)</i>	<i>Atbilstoši laikam, kas nepieciešams, lai nokļūtu uz pasākuma vietu un atpakaļ, bet ne vairāk par 20 stundām nedēļā. Nepieciešamību apmaksāt laiku pakalpojuma saņemšanai bērniem šajā pasākumā noteiktajā apjomā sociālais dienests izvērtē un nosaka individuāli, ņemot vērā personas vajadzības un pieprasījumu pēc pakalpojuma</i>

Pasākums veicina to pilngadīgo personu ar invaliditāti iesaisti aktīvos brīvā laika pavadīšanas pasākumos, kuras var patstāvīgi veikt sabiedrisko darbu biedrībā vai nodibinājumā, veikt brīvprātīgā darbu, var patstāvīgi sportot un piedalīties pašdarbības kolektīvos, kā arī veicina ārpusskolas un interešu izglītības iestāžu apmeklēšanu bērniem.

Tām pilngadīgajām personām ar invaliditāti, kuras var patstāvīgi strādāt nevalstiskajās organizācijās, veikt brīvprātīgā darbu, nodarboties ar sportu un piedalīties pašdarbības kolektīvos, tiek apmaksāts asistenta pakalpojums nokļūšanai uz attiecīgo vietu vai pasākumu un atpakaļ.

Asistenta pakalpojums pasākuma saņemšanas laikā tiek apmaksāts tikai bērniem, ņemot vērā bērna vajadzības un individuālo pieprasījumu pēc pakalpojuma. Sociālajam dienestam, vērtējot nepieciešamību apmaksāt laiku pakalpojuma saņemšanai bērniem, jāņem vērā individuāli nepieciešamais pieprasījums pēc asistenta pakalpojuma, nepieciešamais pakalpojuma apjoms citiem pasākumiem, tā līdzšinējā izpilde un pakalpojuma saņēmēja (kuras var paust arī bērna likumiskais pārstāvis) individuālās prioritātes.

Noteikumu Nr.942. 1.pielikuma 7.punkts:

<i>Pasākums</i>	<i>Nepieciešamais laiks stundās (kopā nepārsniedzot 40 stundas nedēļā)</i>
<i>Iesaistīšanās sociālās iekļaušanas pasākumos (iepirkšanās, teātru, koncertu, sporta spēļu, citu pasākumu un sabiedrisku vietu apmeklējums, kas saistīts ar brīvā laika pavadīšanu)</i>	<i>Piešķir ne vairāk par divām stundām nedēļā. Ja iesaistei pasākumā nedēļā nepieciešams vairāk laika, tad ne vairāk kā četru nedēļu stundu normu (8 stundas) var apvienot, izmantojot vienā vai vairākās reizēs</i>

Pasākums paredzēts brīvā laika pavadīšanai atbilstoši asistenta pakalpojuma saņēmēja ieskatiem. Atšķirībā no 1.pielikuma 6.punktā noteiktā pasākuma, pamatojuma dokumenti (MK noteikumu Nr.942 7.3.apakšpunktā noteiktie dokumenti, kurus asistenta pakalpojuma pieprasītājs iesniedz kopā ar iesniegumu) šī pasākuma saņemšanai asistenta pakalpojuma pieprasītājam nav jāiesniedz.

Pasākumu piemēro situācijās, ja asistenta pakalpojuma saņēmējs apmeklē aptieku atsevišķi no ārsta apmeklējuma.

Par asistenta pakalpojuma sniegšanu šī pasākuma ietvaros asistents atskaitās, izmantojot pakalpojuma uzskaites lapu. Citi dokumenti par asistenta pakalpojuma saņēmēja iesaistīšanos sociālās iekļaušanās pasākumos asistentam sociālajā dienestā nav jāiesniedz.

Pakalpojuma saņēmējs var izmantot iespēju apvienot ne vairāk kā četru nedēļu normu vienā vai vairākās reizēs. Ja persona ir izmantojusi četru nedēļu normu (8 stundas), turpmākajās nedēļās asistenta pakalpojums šim mērķim no valsts budžeta netiek apmaksāts (piemēram, ja pakalpojumu šim mērķim 8 stundu apjomā izmanto trešajā nedēļā, tad ceturtajā nedēļā valsts apmaksāto asistenta pakalpojumu nevar izmantot). Pakalpojumu atkal var izmantot, sākot ar piekto nedēļu, turpmākajā pakalpojuma piešķiršanā un uzskaitē izmantojot četru nedēļu soli.

Citi ieteikumi nodrošinot asistenta pakalpojumu

Ja persona ar invaliditāti ir aktīva un iesaistās vairākās aktivitātēs (piemēram, ikdienā apmeklē dienas aprūpes centru, strādā, iesaistās sabiedriskajās aktivitātēs, kā arī personai ir nepieciešamība apmeklēt dažādas institūcijas), nosakot asistenta pakalpojuma apjomu, pakalpojumu piešķir tiem pieprasītajiem mērķiem (pasākumiem), kuri atbilst personas ar invaliditāti vajadzībām. Pakalpojuma apjomu katram pasākumam nosaka individuāli, vienojoties ar asistenta pakalpojuma pieprasītāju, ņemot vērā personas vajadzības, prioritātes un individuālo pieprasījumu pēc pakalpojuma.

Pašvaldības sociālajam dienestam, izmantojot tiesības nepieciešamības gadījumā palielināt jebkurai aktivitātei paredzēto stundu skaitu (MK noteikumu Nr.942 11.3.apakšpunkts), jāņem vērā, ka asistenta pakalpojuma pieprasītājam attiecīgā vajadzība ir jāpamato, savukārt pašvaldības sociālajam dienestam klienta pamatojums un pašvaldības sociālā dienesta apsvērumi un argumenti ir jānorāda lēmumā par asistenta pakalpojuma piešķiršanu.

MK noteikumu Nr.942 12.punkts nosaka, ja persona vēlas saņemt asistenta pakalpojumu atkārtoti vai tā mainījusi dzīvesvietu, vai radušās izmaiņas saistībā ar šo noteikumu [1.pielikumā](#) paredzētajiem pasākumiem, un tādēļ personai nepieciešams mainīt asistenta pakalpojuma apjomu, asistenta pakalpojuma pieprasītājs iesniedz sociālajā dienestā attiecīgu iesniegumu par asistenta pakalpojuma piešķiršanu šajos noteikumos paredzētajā kārtībā. Gadījumos, kad persona vēlas saņemt asistenta pakalpojumu atkārtoti, bet viņa situācijā nekas nav mainījies, asistenta pakalpojuma pieprasītājam nav jāiesniedz MK noteikumu Nr.942 7.punktā noteiktie apliecinājumi. Minēto faktu (ka situācija atbilst iepriekš iesniegtajā apliecinājumā norādītajam) asistenta pakalpojuma pieprasītājs apliecina rakstiski, savā iesniegumā.

Jautājumu par pakalpojuma apjoma noteikšanu un samaksu asistentam gadījumos, kad viens asistents pakalpojumu sniedz vairākām personām ar invaliditāti, pašvaldības sociālais dienests izvērtē, īpaši pievēršot uzmanību dubultā finansējuma riska iespējamībai. Piemēram, situācijā, ja asistents vienlaikus pavada vairākus bērnus (brāļus, māsas) uz skolu un saņem asistenta atalgojumu par asistenta pakalpojuma sniegšanu vairākiem bērniem, nav pamata šo pakalpojumu uzskaitīt dubulti vai vairākkārtīgi. Šādā situācijā ir jāņem vērā, vai bērni izglītības iestādē ierodas kopā un pakalpojuma sniegšanai paredzētais laiks (no mājām līdz skolai un atpakaļ) ir tāds pats, kā sniedzot pakalpojumu vienam bērnam (asistents nebrauc vairākas reizes uz skolu un atpakaļ). Šādā un līdzīgās situācijās samaksa par asistenta pienākumu pildīšanu ir paredzēta par konkrētā maršrutā pavadīto laiku, nevis asistējamo personu skaitu.

Par gadījumiem, kad asistenta pakalpojuma saņēmējam ir nepieciešams kāds īpašs atbalsts (piemēram, palīdzība iekļūt baseinā, palīdzība tualetes apmeklējumā, palīdzība veikalā, sīku pakalpojumu sniegšana pa ceļam, pārvietošanās pa kāpnēm, celšana u.c.), par to ir jāvienojas līgumā par asistenta pakalpojuma nodrošināšanu. Pašvaldības sociālajam dienestam ir jāizvērtē konkrētā

asistenta pakalpojuma saņēmēja funkcionālās spējas un vajadzības un šī izvērtējuma rezultāti jāņem vērā, slēdzot minēto līgumu. Pašvaldības sociālajam dienestam ir jāņem vērā arī asistenta spējas veikt tos asistenta pienākumus, kas paredzēti līgumā.

Ja asistenta pakalpojuma saņēmējam nepieciešams atbalsts pasākumā, kura apmeklējums prasa papildus izmaksas asistenta pakalpojuma sniedzējam (piemēram, biļete uz koncertu, teātra izrādi, sporta sacensībām), par biļetes iegādi (izdevumiem par ieejas maksu) asistenta pakalpojuma saņēmējs vai viņa likumiskais pārstāvis un asistents katrā konkrētā gadījumā savstarpēji vienojas, un šos izdevumus nav pamata apmaksāt no valsts budžeta.

Piemērs asistenta pakalpojuma apjoma noteikšanai:

Situācija:

Cilvēks no Daugavpils lūdz asistenta pakalpojumu, lai aizbrauktu pie ārsta uz konsultācijām Rīgā (un pamato to ar nosūtījumu pie ārsta vai izziņu par ārstniecības iestādes apmeklējumu).

Aprēķins pakalpojuma apjoma noteikšanai:

laiks ceļam no mājām līdz sabiedriskā transporta pieturai, dzelzceļa stacijai - 30 minūtes;

braukšana vilcienā vai autobusā līdz Rīgai - 4 stundas;

laiks nokļūšanai līdz ārstniecības iestādei - 30 minūtes;

gaidīšanas laiks slimnīcā, konsultācijas laiks - 2 stundas;

vilciena vai autobusa gaidīšanas laiks Rīgā - 1 stunda;

viss norādītais ceļš atpakaļ (1+2+3 pozīcija) – 5 stundas;

*kopējais laiks asistenta pakalpojuma apmaksai (4+5+(6*2)=13) - 13 stundas.*

<https://www.lm.gov.lv/lv/kriteriji-asistenta-pakalpojuma-apjoma-noteiksanai-piemerosana>